

Bilaga 5 - Övriga anvisningar

Källa: NOA 18

FÖRORD

Följande råd och anvisningar om utformning av avfallsutrymmen samt förvaring och transport av avfall är till för dig som fastighetsägare, konsult eller arkitekt, vid ny- och ombyggnationer. Anvisningarna ska också ses som ett hjälpmedel för att sprida information om vad som krävs för en bra avfallshantering och en god arbetsmiljö.

Givetvis är det mycket som påverkar utformning av avfallsutrymmen för flerfamiljshus, som hushållens storlek, källsortering, eller hur ofta avfallet hämtas.

De stora förändringar som nu sker på många håll, med uppdelning av avfallet i sorterat brännbart, matavfall samt fastighetsnära insamling av förpackningar och tidningar, måste även följas upp med en god arbetsmiljö. Det är i det sammanhanget som denna skrift har sitt värde.

Anvisningar är framtagna med branschorganisationen Avfall Sveriges handbok för avfallsutrymmen som underlag och med Renhållningsordningen för Bjurholms kommun.

INLEDNING

Denna skrift är en anvisning för hantering av hushållsavfall i Bjurholms kommun. Som underlag ligger de nationella anvisningarna. Mått, regler och anvisningar gäller för nybyggnad, ombyggnad och omdisponering av avfallsutrymmen, t.ex. vid införande av källsortering eller sortering av matavfall.

Vid planering och projektering av utrymmen och transportvägar för avfall är det viktigt att uppfylla både kravet på en tillfredsställande arbetsmiljö och kravet på god tillgänglighet för funktionshindrade personer. Trafiksäkerheten är en annan viktigt aspekt att ta hänsyn till vid planering av bostadsområden och annan bebyggelse. Backande lastbilar är ett riskmoment som man bör ta hänsyn till redan vid planeringsstadiet.

Anvisningarna i denna skrift har stöd i Renhållningsordningens lokala föreskrifter kring behållare, transportvägar, tunga lyft m.m.

INSAMLINGSTEKNIK OCH FORDON

Det finns flera olika sätt att samla in avfall på och därför många olika typer av fordon. De vanligaste är att avfall samlas upp i kärl som hämtas med baklastande eller sidlastande fordon. Containerar kan tömmas eller hämtas på olika sätt.

Sopbilar är normalt upp till ca 10 meter långa men kan vara längre. Vikten på en vanlig sopbil är ca 15-25 ton med full last. Vägens bärighetsklass och den totalvikt det aktuella fordonet är registrerat för avgör hur stor last ett fordon får ta. Det är föraren som avgör om vägen är farbar.

Olika typer av fordon kräver olika mycket utrymme vid tömning. Därför är det viktigt att kärl som ställs ut vid gatan för hämtning placeras så att det finns minst en (1) meter fritt utrymme kring varje kärl, så alla typer av fordon kan användas för tömning.

De fordon som för närvarande används i Bjurholms kommun är sidlastande fordon med ett eller två fack och baktömmande med ett eller två fack.

ARBETSMILJÖ

Avfallsinsamling är av tradition ett tungt fysiskt arbete som medför risk för olyckor och förslitningsskador. Trafikmiljön och bristande framkomlighet ger upphov till stress.

De senaste åren har det varit fokus på att förbättra insamlingsarbetarnas arbetsmiljö. Arbetsmiljöverket, facket, arbetsgivarna och även kommuner har arbetet aktivt med detta.

Utöver de lagar som finns, framför allt arbetsmiljölagen, ska särskilda föreskrifter som Arbetsmiljöverket utfärdar följas.

De viktigaste som berör avfallshanteringen är:

AFS 2012:2 Belastningsergonomi
AFS 2001:1 Systematiskt arbetsmiljöarbete
AFS 2009:2, Arbetsplatsens utformning

TRANSPORTVÄGAR FÖR FORDON OCH HÄMTNINGSPERSONAL

Transportväg:

- ska ha en hårdgjord körbana.
- ska utformas för minst belastningsklass 2 (BK2).
- bör vara minst 5,5 meter bred om körning i båda riktningarna förekommer. Om parkering tillåts måste vägen varar bredare, Om vägen är mötesfri och det inte finns parkerade fordon kan vägen vara smalare, men ska minst vara 3,5 meter bred. Träd och annan växtlighet får inte inkräkta på vägbredden. Se figur 2 i bilaga 4.
- ska ha en fri höjd av 4,7 meter. Se figur 2 i bilaga 4.
- som är återvändsgatan ska ha vändmöjlighet för hämtfordon. Vändplan för en normal sopbil ska ha en diameter på 18 meter med en hindersfri remsa på ytterligare 1,5 meter runt om. Alternativ till detta kan vara en vändplats eller en trevägskorsning som möjliggöra en så kallad T-vändning. Olika exempel på vändmöjligheterna redovisas i bilaga 4 till dessa föreskrifter.
- ska ha fri sikt och god framkomlighet.
- såväl vägar som vändplatser ska vara snöröjda och halkbekämpade vintertid. Snövallar får inte inskränka på vägbredden eller vändplatsens yta.

TIPS OCH RÅD

- slamtömningsbilar har inte generell dispens att köra när vägar har nedsatt bruttovikt.
- statsbidrag kräver att vägen ska hållas öppen året om, utom vid vårförfall och kraftiga höstregn.
- vill väghållaren tillfälligt stänga vägen ska Bjurholm kommun kontaktas i förväg. Avstängning ska sedan markeras med tillägsskylt och bockas eller liknande. Sopkärnen ska dras fram till en plats som Bjurholm kommuns tekniska avdelning anvisar.

TRANSPORTVÄG FÖR INSAMLINGSPERSONAL

Vägen är chaufförens arbetsplats och denne kan behöva kliva ur fordonet för att hämta avfallet. Framkomligheten och sikten ska därför vara god. Det är alltid chauffören som avgör om en väg är farbar eller inte. Chauffören kan aldrig tvingas att ta risker eller köra på en väg som han/hon bedömer inte vara framkomlig. Att köra på gång- och cykelväg är inte tillåtet. Backning får inte förekomma annat än i undantagsfall och aldrig på gång- och cykelvägar, i bilfria områden, intill lekplatser, bostadsentréer, skolor, förskolor eller äldreboenden. Väghållaren är ansvarig för vägens utformning, skyltning, skötsel och framkomlighet. Trafikverket, kommunen, privat vägförening eller enskild fastighetsägare kan vara väghållare.

SKAFTVÄGAR ÄR INTE GODKÄNDA

Med en skaftväg menas den väg som ansluter fastigheten med det lokala vägnätet. Skaftvägar är inte godkända som transportväg för avfallslämning. Därför måste kärnen dras fram till lokal väg.

LASTNINGSPLATSER

Rekommendationer för lastningsplatser utomhus:

	Kärnhämtning	Containerhämtning
--	--------------	-------------------

Bredd	4,6 meter	4,6 meter
Längd	15 meter	18 meter
Fri Höjd	4,7 meter	10 meter

Kranbilar som tömmer botten tömmande container och underjordsbehållare ska kunna stå 5 meter från behållare som ska lyftas. Lyft kan ske över staket eller buskar och liknande. Lyft över vägar, gång- och cykelbanor samt parkeringsplatser bör inte förekomma. Inga hinder i höjdlid får begränsa tömningen och behållarens eventuella svängning i sidled måste beaktas.

DRAGVÄG

I denna skrift definieras gångväg som väg mellan avfallsutrymme/hämtställe/avfallsbehållare och sopbilens lastningsplats och som används för manuell hämtning, d.v.s. sophämtaren drar eller skjuter kärl. Tungt manuellt arbete ska undvikas och ersättas med maskinell hantering i enlighet med kraven på arbetsmiljö. Vid bedömning av om en gångväg är acceptabel eller inte tas hänsyn till vilken typ av behållare som ska hanteras, vad behållaren innehåller, hur många de är och hur ofta de hämtas, samt om det förekommer lutning, riktningssändring och eventuella hinder.

Dragväg:

- ska vara jämn, hårdgjord, halkfri och utan trånga passager eller hinder året om. Trappsteg, gårdsgrus och kullersten får inte förekomma.
- ska vara så kort som möjligt. Högst 10 meter rekommenderas
- bör vara minst 1,2 meter bred och om den ändrar riktning bör bredden där vara minst 1,35 meter
- bör ha minst 2,1 meters fri höjd.

LUTNING

Dragväg bör inte ha någon lutning. Om lutning inte kan undvikas bör den inte överstiga 1:20 för att belastningen ska vara acceptabel och inte överstiga 1:12.

Ibland kan en ramp behövas. Lutningen på rampen bör inte överstiga 1:12 och längden innan eventuellt vilplan inte bör överstiga 12 meter. Vilplanet ska vara minst 1,5 meter långt.

Hiss bör undvikas men får användas vid avfallstransporter om den är besiktad och godkänd för transport av skrymmande gods och har korgdörr.

Lyftbord bör undvikas, men får användas vid avfallstransport om den är besiktad och godkänd för transport av skrymmande gods. Lyftbord utomhus, i det klimat som vi har, är direkt olämpligt av driftsäkerhetsskäl, eftersom dessa visat sig vara känsliga för kyla och nederbörd.

MAXVIKTER

Behållare	Vikt (avfall)
190 liters kärl	60 kg
370 liters kärl	60 kg
660 liters kärl	100 kg
Containrar	1 200 kg
Säckar	15 kg
Brunnslock (vid lyft)	15 kg
Brunnslock (skjuts i sidled)	35 kg
Latrinbehållare	15 kg

BERÄKNING AV DRAGVÄG

Kärl uppställda utomhus	Uppmätt längd till trottoarens mitt
Från kärl i avfallsutrymme till port	Uppmätt längd
Från port till hämtningsfordon	Uppmätt längd
Öppning av port/dörr	Tillägg 3 meter per kärl
Om hämtfordon kör in fastigheten	Tillägg 3 meter per kärl
Hiss eller lyftbord	Tillägg 18 meter per kärl

FRÅN DÖRR TILL AVFALLSYTRYMMEN KRÄVS FÖLJANDE MÅTT

Typ av dörr	Fri bredd	Fri höjd
Dörr för kärllhämtning	Minst 1,0 meter, helst 1,2 meter	Minst 2,0 meter
Dörr för containerhämtning	Minst 2,4 meter	Minst 2,1 meter
Dörr för grovavfallshämtning	Minst 1,2 meter	Minst 2,0 meter

Slam och urin från enskilda avloppsanläggningar samt fettavfall

TRANSPORTVÄG

Transportväg för slamsugningsfordon ska uppfylla samma krav som för övriga hämtningsfordon, se tidigare avsnitt Transportvägar. Observera att slamsugningsfordon är stora och tunga och därför kräver god bärighet och framkomlighet. I vissa fall kan fastighetsinnehavaren behöva förbättra möjligheten för att fordonet inte ska blockera vägen eller äventyra säkerheten. Fordonets uppställningsplats ska inte vara skymd av t.ex. backkrön eller kurva. Vändmöjligheter måste finnas.

SLANGDRAGNING

Avståndet mellan tömningsfordonet och anläggningen som ska slamsugas ska vara så kort som möjligt, och får inte överstiga 10 meter. Höjdskillnaden mellan slamfordonets uppställningsplats och anläggningens botten ska vara mindre än 5 meter. Slangdragning är ett mycket tungt arbetsmoment. Där slangdragning sker ska vägen vara fri från hinder i form av t.ex. staket, murar, stubbar, planteringar eller annan växtlighet. Nivåskillnader bör inte förekomma. Vid nybyggnad är det viktigt att planera rätt. Brunnen eller tanken bör inte placeras för långt från tömningsfordonets uppställningsplats. Vid slamsugning av fettavskiljare får slangdragning inte ske genom utrymme där livsmedel hanteras. Anslutningspunkten där slangen kopplas på bör placeras så att det finns möjlighet att slamsuga även om verksamheten är stängd.

BRUNNSLOCK

Av arbetsmiljöskäl bör brunnslock vara av lätt material, t.ex. plast, glasfiber eller plåt, och kunna öppnas en (1) person. Lock eller manlucka ska lätt kunna öppnas av en (1) person.

Behöver locket lyftas ska det inte väga mer än 15 kg och bör då, av säkerhetsskäl, utrustas med anordning som försvårar för barn att öppna locket. Om locket kan skjutas åt sidan utan att lyftas kan en vikt på 35 kg accepteras. Det motsvara ett cementlock som är ungefär 80 cm i diameter. Locket ska då vara försett med någon form av handtag. Även sådana lock bör försees med låsanordning. Alternativt kan tunga lock ha ett "lock i locket" med handtag. Öppningen måste dock vara tillräckligt stor, minst 40 cm att tömning kan ske på ett korrekt sätt, utan problem.

Barnsäkerhetsaspekten måste alltid beaktas när det gäller brunnslock. Barn är uppfinningsrika. Ibland leker flera barn tillsammans och kan med gemensamma krafter öppna tunga lock. För säkerhets skull rekommenderas att någon form av låskonstruktion alltid finns på brunnslocket. Information om barnsäkra brunnar finns i Boverkets handbok "barnsäkra brunnar".

Hänglås bör vara i rostfritt utförande och skyddas mot frysning. Lock får inte vara övertäckt eller försett med prydnader vid tömningstillfället. Transportvägar måste vara snöröjda och halkbekämpade vintertid. Även brunnslock ska vara snöfria vid tömningstillfället. Eventuellt lås får inte vara fastfruset eller fastrostat.

ÖVRIGT

Fastighetsägaren bör se till att slamskiljare och slutna tankar är väl utmärkta, t.ex. med en pinne eller en flagga, och lätt tillgänglig för tömning. I de fall ett hinder innebär att brunnen inte kan tömmas kan Bjurholm kommun debitera en framkörningsavgift. Den som utför tömningen ska inte behöva leta efter brunnen, gräva fram den eller använda speciella verktyg eller redskap, utöver de som normalt medförs vid tömningen.

Minireningsverk ska vara utformade så att tömning kan utföras på normalt sätt utan att utrustningen riskerar att skadas. Tömningsslangen kan ge oförutsägbara rörelser p.g.a. undertryck, därför måste känslig utrustning försees med kraftigt skydd. Fosforfallor kräver att fastighetsägaren har avtal med en entreprenör för tömning och påfyllning av granulat.